

Sierocka, Maria

"Wojownicy sarmaccy", Szymon Starowolski, przekł. i wstęp Jerzy Starnawski, Warszawa 1979 : [recenzja]

Przegląd Historyczny 71/1, 190

1980

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych, tworzonej przez Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został opracowany do udostępnienia w Internecie dzięki wsparciu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach dofinansowania działalności upowszechniającej naukę.

cego Kmity (z zachowanego w niewielu egzemplarzach wydania krakowskiego M. Scharffenberga z 1591 r.) oraz przekład filologiczny wierszy Andrzeja Loechiusa autorstwa Zofii Myśliwiec.

Oprócz dużej wartości bibliologicznej, historycznej i językoznawczej pozycja ta, dzięki niezwykle starannemu opracowaniu graficznemu, ma także niewątpliwie walor bibliofilski.

Mk. W.

Szymon Starowolski, *Wojownicy sarmaccy*, przekład i wstęp Jerzy Starnawski, Wydawnictwo MON, Warszawa 1979, s. 296.

Po „Setniku pisarzy polskich” (1970) i „Polsce albo opisanie położenia Królestwa Polskiego” (1976) otrzymaliśmy kolejny przekład dzieła Szymona Starowolskiego: „Sarmatiae bellatores”. Zostało ono wydane po raz pierwszy jeszcze za życia pisarza w roku 1631, druga zaś edycja była dziełem wrocławskiego wydawcy Wilhelma Bogumiła Korna (1733). Księga Starowolskiego jest zestawem 129 biogramów „wojowników sarmackich”, wśród których znalazły się sylwetki władców, dowódców i ludzi, których uważał autor za szczególnie zasłużonych dla dziejów oręża polskiego. Swoje *who is who*, czyli — jak to określa Starowolski — „pochwały mężów słynących męstwem wojennym w pamięci naszej lub naszych przadków”, rozpoczyna od biogramu Mieszka I, kończy zaś na Karolu Chodkiewiczu i Stefanie Chmielnickim. Układ książki, w zasadzie chronologiczny, posiada jednak pewne odstępstwo, dotyczy to zwłaszcza zestawień charakterystyk przedstawicieli rodów. Zdaniem autora wstępu i przekładu „Wojownicy Sarmaccy” nie są dziełem w pełni oryginalnym, są kompilacją, w której widać zapożyczenia z wcześniejszych prac, m.in. Marcina Bielskiego, Marcina Kromera czy Macieja Strykowski. Bliższe informacje o tradycjach biografistyki polskiej, przejawach literackiej działalności Starowolskiego i jego koncepcji historyczno-literackiej zawarte są w obszernym wstępie pióra J. Starnawskiego. Tekst dzieła wydany został starannie i urozmaicony reprodukcjami portretów władców pochodzącymi z książki S. Neugebauera „Icones et vitae principum ac regum Poloniae” oraz reprintami niektórych fragmentów oryginału pierwszego wydania z roku 1631.

M. S.

Ssyłka i obszczestwiwno-politczeskaja żizń w Sibiri (XVIII — naczało XX w.), red. Ł. M. Goriuszkin, Akademijskija Nauk SSSR. Sibirskoje Otdielienije, Izdatielstwo „Nauka”, Nowosibirsk 1978, s. 332.

Zbiór składa się z 14 artykułów o zróżnicowanym charakterze; znajdują się wśród nich przeglądy historiografii, omówienia poszczególnych źródeł, szkice biograficzne i próby syntetycznego opracowania wybranych zagadnień mieszczących się w ramach tytułu. Jest to już drugi tom studiów i materiałów, przygotowany głównie przez badaczy z Nowosybirsk i Irkucka (zob. recenzję t. I pióra E. Notkowskiej PH t. LXVII, 1976, z. 3, s. 488—491). Większość tekstów dotyczy drugiej połowy XIX wieku.

Artykuł Ł. A. Uszakowej („Narodniczeskaja sibirskaja ssyłka 70—90 godow XIX wieku w sowietskoi istoriografii 50—70 godow”, s. 8—53) sprawia wrażenie, że skrótowy przegląd odnośnej literatury jest dla autorki pretekstem do polemiki z niektórymi jej twierdzeniami. Spór dotyczy przemian w postawach zesłanych narodników, zakresu ich wpływu na miejscową ludność i zasięgu działalności kulturalno-oświatowej. Ta ostatnia jest tematem dwóch szczegółowych opracowań, których autorzy skupiają uwagę na udziale zesłańców w rozwoju lokalnej prasy (Ł. P. Sosnowskaja, „Uczastije politczeskich ssylnych w izdanii «Sibirskogo żurnala» i «Sibirskogo obozrienija»”, s. 92—109; N. P. Matchanowa, „Sotrudnichestwo politczeskich ssylnych i obszczestwiwnych diejateliej Wostocznoj Sibiri w «Irkuckich gubernskich wiadomostiach» w 1857—1860 godach”, s. 205—223). Mowa tu oczywiście